

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

Ex Gregorij Nazianzeni Orat. 21. in Athanasium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

Sextò , non modò præsentis mali vis erit erit commemoranda, sed etiam futuri, si talis iniuria fuerit impunita; terror ex varijs adiunctis incutiendus.

Septimò, si qua externa species animos irritare acrius potest, tempore & loco erit adhibenda.

Octavò, si suspicio sit affectati motus, aut animi priuato odio iniquè affecti, omni lentè, remissè, callidè oratores progredi solent, & simplicem magis rei narrationem quàm vllam amplificationem pertexere.

Nonò, permagna habenda est rerum, personarum, locorum, temporumque ratio, vt pro istorum varietate motus aut fiat acuri, aut lenes, aut mediocres: nec sint comiè iracundi, nec muliebres, nec tragicis minis & doloribus intemperantes.

Decimò, curandum est vt orator decorum personæ retineat, neque ipse actione intemperanter abutatur: quæ omnia plenius exemplis illustro.

Quomodo à personis, rebus, & signis, concitetur iracundia.

CAPVT XXXI.

Civ. de Ha. P. Persona in odium adducitur à vitijs animi & corporis, atque ipsius conditionis indig-

nitate. Is Ciceronis modus quam optimus mihi videtur. Etenim si vnum hominem deterrimum, postea præstanti aliquis ingenio, fictis conquisitisque vitijs deformatum vellet educere, nullum profectò dedecus reperire possit, quod in hoc non inesset, multaque in eo defixa, ac penitus hærentia præteriret. Appositum initium, pergit, & ad commouendos animos deterrima affert vitia, contra Deos, patriam, parentes, quæ homo ille perpetravit: *Dijis, (inquit) immortalibus,* & patriæ nos primùm natura conciliat: eodem enim tempore, & suscipimur in lucem, & hoc spiritu cœlesti augemur: & in certam sedem ciuitatis ac libertatis ascribimur: iste parentum nomen, sacra, memoriam, Fontiano nomine obruit, Deorum ignes solemnes, mensas, additos ac penetrales focos occultat, & manibus non iniusta solum, sed etiam inaudita sacra inexpiabili scelere pertuertit; idemque earum templum inflammavit Dearum, quarum ope etiam alijs incendijs subuenitur. Quid de patria loquar, quæ primum eum ciuem vi, ferro, periculis, vrbis, omnibus patriæ præsidijs depulit, quem vos patriæ conseruatorem esse sæpissimè iudicaueritis, &c.

Hæc oratio grauis est, distributa, & pedetentim exaggerata. Audiam Gregorianæ eloquentiæ fulmen, vt Cappadocem describens, in odium adducat.

Gregorius Nazianzenus Orat. XXI. in Athanasium.

Τέρας ἢ Καππαδοκίον, ἐκ τῶν ἑσχατιῶν ἡμετέρων ὀρμυδάμων, ποικρόν τὸ γένος, ποικρότερον τῶν διδνοῖα, ὀνδὲ πανταλῶς ἐλεύθερον, ἀλλ' ἐπίμικτον, οἷον τὸ τῆ μόνων γινώσκοντα τὰ πρῶτα Σαπίσης ἀλλοτρία δουλοῦν, καὶ μάξις ἔνιον, πάντα καὶ ποιῶν καὶ λέγειν ἐπὶ τῆ γαστρὶ μεμαδικός, τὰ τελευταία δὲ, καὶ πολιτεία παρισφδαρὲν, καὶ πιστευθὲν ταύτης τὰ ἑσχατα, ὅθ' ὕβριον κρεῖων ὑποδοχέα γινέσθ' οἷς το στρατιωτικὸν βέρεται. εἶτα καὶ κερὸν περὶ τῶν πσιν γινώσκον, καὶ τῆ γαστρὶ πολιτευσάμενον ἐπειδὴν τὸ σῶμα ὑπελείπετο μόνον, δρασμὸν ὀνοῖα, καὶ ἄλλαν δὲ ἄλλης ἀκρίβειαν χῶραν, καὶ πάλιν. (οἷα τὰ τῶν φυγάδων) τῶν

Cappadox quoddam monstrum, ex vlti Improbis mis terræ nostræ finibus oriandum, ma- scriptis. lum genere, animo peius, ne omni quidem ex parte liberum, sed dubium ac permixtum; cuiusmodi mularum genus esse constat; primum alienæ mensæ mancipium, atque officina vana, sicque comparatum & edoctum, vt omnia ad ventris gratiam tum faceret, tum loqueretur; tandem cum ad Rempubl. gerendam pellicerè se contulisset, atque extremo & sordidissimo illius mueri, hoc est, suillis catinibus, quibus turba militaris alitur, suscipiendis præfectus fuisset, atque in commisso sibi negotio infidum se præbuit, totamque muneris sui administrationem ad ventrem retulisset, posteaquam nihil illi præter corpus reliquum fuit: profugendi consilium capit, atque aliam ex alia regionem, ac ciuitatem (vt fugitiuorum mos

ἐπὶ κακῶ τῷ κοινῷ τῆς ἐκκλησίας. οἷόν τις Αἰ-
γυπτιακὴ πλῆγὴ τὴν Αλεξανδρίαν καταλαμ-
βάνει, ἐν ταῦτα τ' ἄλλοι ἴσονται, καὶ τῆς κακῆρ-
γίας ἀρχεται, καὶ ἢν τὰλλα μὲν οὐδεὶς ἀξιοῖ,
οὐ λόγων ἐλευθέρων μετασχῆναι οὐ τὴν συν-
σίαν ταμύλῳ. οὐκ εὐτελείας σχῆμα γ' οὐδ' τι
καὶ πλάσμα κινδὸν περιέκλειον, κακῆργῆσαι
καὶ συγγῆαι πράγματα πάντων δεινότα-
τα.

Item Iuliani orat. 1111.

Αλλ' ἐποίησεν με μαντικὸν ἢ τῷ θεῷ ἀνώ-
μαλία, καὶ τὸ περιττὸν τ' ἐκείσεως. εἴπερ
μάντις ἀριστὸς, ὅς τις εἰκάσειν οἶδε καλῶς. οὐδε-
νός γ' ἔδωκε μοι σημεῖον εἶναι χρηστὸν, αὐχὴν ἀ-
παγῆς, ὅμοιοι πολλοὶ μὲν, καὶ ἀνασκητέμιοι. ἀφ-
θαλμὸς σοβῆμῳ, καὶ περιφροῦ μὲν, καὶ μα-
ντικὸν βλέπων, πόδες ἀσταθῆντες, καὶ μετακλῶζον-
τες, μυκτῆρ ὕβριν πνέων, καὶ περιφρόνησιν προ-
σώπῃ σχηματισμοὶ καταγέλαστοι, τὸ αὐτὸ φέ-
ροντες γέλατες ἀκρατεῖς τε, καὶ βρασματοῦδεις,
νεύσεις καὶ ἀκαιτύσεις, σὺν οὐδενὶ λόγῳ, λόγῳ
ἰσάμῳ, καὶ κοπιόμῳ πνεύματι, ἐρωτήσεις
ἀτακτοὶ, καὶ ἀσύνελοι, ἀποκρίσεις οὐδ' ἐν τῆσιν ἀ-
μείνεις, ἀλλήλους ἐπειμυλάνθουσαι, καὶ οὐκ εὐσα-
δεῖς, οὐδὲ τάξει προῖσσαι παιδείσεως. τί ἀν-
χεῖς ἕκασον χροῖσσοιμι; τῶτον πρὸ τ' ἔργων εἰδεα-
σάμεναι, ὃν καὶ ἐπὶ τ' ἔργων ἐγνώρισσα.

mos est) subinde permutans, postremò ad com-
munem Ecclesiæ perniciem, instar cuiusdam
Ægyptiacæ plagæ. Alexandriam inuadit. Hic
vagari desinit; improbitatem autem, & verfu-
tiam auspicatur. Ac cætera quidem nullius
pretij erat, nō liberalibus disciplinis imbutus,
non in congressu, & colloquio facetus, non
pietatis laruam saltem, & inquam speciem
præferens, verum ad suscipienda facinora, res-
que perturbandas appositisissimus.

Sed memorum, ac gestus ipsius inæquabili-
tas, atque ingens quædam mentis emotio
vatem efficiebat; siquidem vates ille optimus
est, qui recte conijcere nouit. Neque enim mi-
hi boni quicquam significare videbantur, cer-
uix minimè firma, humeri, quos subinde agi-
tabat, & atollebat, oculus vagus, & oberans,
ac furiosum quiddam intuens, pedes instabi-
les, & tirubantes, nasus contumeliam spirans,
vultus lineamenta ridicula, idem significantes
risus proterui, & æstuentes; nutus, & renutus
omni ratione carentes; sermo hærens, spirita-
que intercisus; interrogationes præcipientes &
impetite, responsiones his nihilo meliores; alię
in alias insultantes, non autem graues, & con-
stantes, nec eruditionis ordine progredientes.
Quid singula describere necesse est! Talem an-
te opera conspicatus sum, qualem in ope-
ribus postea cogno-
ui.

Iuliani de-
scriptio.

Sidon.
Apol. ep. 13.
lib. 3.

Eodem genio, sed impari stylo, Gnatonem
improborum signiferum, Sidonius Apollina-
ris efformat, de quo plenius in libro descrip-
tionum, post multa eius crimina addit;
Fœculentiæ omninò par cloacali, quæ quò
plus commota, plus fœtida est. Ita viuens,
paucis voluptati, nullis amori, omnibus risui,
vesicariū ruptor, fractorque ferularum, biben-
di auidus, auidios detrahendi, rabido pariter
ore spirans cænum, spumans vinum, loquens
venenum, facit ambigi, putidior, temulentior,
an facinorosior existimetur.
[Subiungit de corpore.]
Præmureò ille sordidior est, atque deformior

cadauere rogali, quod facibus ad motis semi-
combustum, moxque sidente strue torrium
deuolutum, reddere pyræ iam fastidiosæ
pollinctor exhorret. Præter hæc lumina gerit
idem lumine carentia, quæ Stygiæ vice pa-
ludis voluunt lachrymas per tenebras, gerit &
auree immanitate barrinas, quarum fistulam
biforem pellis vlcerosa circumuenit faxeis
nodis, & tofosis humore verrucis; per margi-
nem curuum protuberantibus, portat & na-
sum, qui cum sit amplus in foraminibus, &
strictus in spina, sic patefcit horrori, quod an-
gustatur olfactui, prætendit os etiam labris
plumbeum, rictu ferinum, gingiuis purulen-
tum.

Ecc
tum,